A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2006. szeptember 7. *

A C-526/04. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Cour de cassation (Franciaország) a Bírósághoz 2004. december 29-én érkezett, 2004. december 14-i határozatával terjesztett elő, az előtte

a **Laboratoires Boiron SA**

és

az **Union de recouvrement des cotisations de sécurité sociale et d'allocations familiales (Urssaf) de Lyon,** az **Agence centrale des organismes de sécurité sociale (ACOSS)** jogutódja

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: C. W. A. Timmermans tanácselnök (előadó), J. Makarczyk, R. Silva de Lapuerta, P. Kūris és G. Arestis bírák,

* Az eljárás nyelve: francia.

főtanácsnok: A. Tizzano,
hivatalvezető: K. Sztranc tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2005. október 13-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Laboratoires Boiron SA képviseletében A. Lyon-Caen, J. Philippe, C.-M. Dorémus és O. Cavézian ügyvédek,

– az Agence centrale des organismes de sécurité sociale (ACOSS) jogutódja, az Union de recouvrement des cotisations de sécurité sociale et d'allocations familiales (Urssaf) de Lyon képviseletében H. Calvet és O. Billard ügyvédek,

– a francia kormány képviseletében G. de Bergues és S. Ramet, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében V. Di Bucci, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2006. március 30-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EK-Szerződés állami támogatásra vonatkozó rendelkezéseinek és különösen az EK 87. cikknek és az EK 88. cikk (3) bekezdésének értelmezésére irányul.

2 A kérelmet a Laboratoires Boiron SA (a továbbiakban: Boiron) által az Agence centrale des organismes de sécurité sociale-nak (a továbbiakban: ACOSS) gyógyszerek közvetlen értékesítését terhelő adó címén kifizetett összeg visszatérítése iránt indított eljárás keretében nyújtották be. Az Union de recouvrement des cotisations de sécurité sociale et d'allocations familiales (Urssaf) de Lyon később az ACOSS jogutódja lett.

A nemzeti szabályozás

3 A code de la santé publique (közegészségügyi törvénykönyv) értelmében „nagykereskedőnek" minősül „minden olyan vállalkozás, amely feldolgozás nélküli nagykereskedelmi forgalom céljából nem emberi kísérletekre szánt gyógyszerek vásárlásával és készletezésével foglalkozik".

4 Az 1998 februárjáig hatályban volt, a nagykereskedőknek a gyógyszertárak gyógyszerrel való ellátására vonatkozó kötelezettségeiről szóló 1962. október 3-i

miniszteri rendelet (JORF 1962. október 12., 9999. o.) többek között a következőket írta elő:

„1. cikk – A Code de la santé publique R.5115-6 cikkének negyedik bekezdése szerinti gyógyszeripari termékek nagykereskedelmével foglalkozó vállalatoknak és fióktelepeiknek gyógyszerkészítményekből folyamatosan olyan készletet kell tartaniuk, amely biztosítja az ellátott szektorhoz és az állandó vevőkörükbe tartozó gyógyszertárak havi szükségletét.

Ez a gyógyszerkészlet természetben a ténylegesen értékesített készítmények legalább kétharmadát tartalmazó »gyűjteménynek«, értékében pedig a korábbi év havi átlagos forgalmának felel meg.

2. cikk – Minden, gyógyszeripari termékek nagykereskedelmével foglalkozó vállalatnak és fióktelepeinek eleget kell tudnia tenni annak a követelménynek, hogy az értékesítési szektorhoz és az állandó vevőkörükbe tartozó mindegyik gyógyszertárba valamennyi árusított készítményből, és a megrendelés beérkezésétől számított huszonnégy órán belül a »gyűjteménybe« tartozó valamennyi készítményből szállítani tudjon.

A gyógyszerkészletet a készlethiány elkerülése érdekében felügyelniük kell."

5 Ezt a szabályozást többek között a gyógyszergyárakra vonatkozó és a code de la santé publique-et módosító, 1998. február 11-i 98-79 rendelet módosította (JORF 1998. február 13., 2287. o.).

6 Az 1998. évi társadalombiztosítási finanszírozásról szóló, 1997. december 19-i 97-1164 törvény (JORF 1997. december 23., 2287. o.) 12. cikke, amely többek kö-

zött bevezette a code de la sécurité sociale-ba (társadalombiztosítási törvénykönyv) az L.245-6-1. cikket, 2,5%-os járulékot vezet be arra az adózás előtti eredményre, amelyre a gyógyszer-laboratóriumok közforgalmú, szövetkezeti és bányászegyesületi gyógyszertárakkal Franciaországban folytatott gyógyszer-nagykereskedelem révén tettek szert. Ez a járulék az ún. „közvetlen értékesítési járulék".

7 A code de la sécurité sociale 245-6-4. cikke szerint a közvetlen értékesítési járulékot a Caisse nationale d'assurance maladie des travailleurs salariés (munkavállalók nemzeti betegbiztosítási pénztára) javára szedik be.

8 A Conseil constitutionnel (Franciaország) a 97-1164 törvény 12. cikke szerint indított kereset alapján 1997. december 18-án hozott 97-393. sz. határozatában emlékeztetett arra, hogy a közvetlen értékesítési járulékot, amely a nagykereskedők gyógyszereladásait nem terheli, azzal a szándékkal vezették be, hogy hozzájáruljon a Caisse nationale d'assurance maladie finanszírozásához, és kiegyenlítse a gyógyszerforgalmazási csatornák közötti verseny feltételeit, amelyek azért tekinthetőek torzultnak, mert a nagykereskedőket olyan közszolgáltatási kötelezettség terheli, amely a gyógyszer-laboratóriumokra nem vonatkozik.

9 A code de la sécurité sociale L.245-6-1. cikkét a 2003. évi társadalombiztosítási finanszírozásról szóló, 2002. december 20-i 2002-1487 törvény (JORF 2002. december 24., 21 482. o.) 16. cikke 2003. január 1-jei hatállyal hatályon kívül helyezte.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

10 A Boiron francia jog szerint bejegyzett társaság, amely homeopátiás készítményeket gyárt és ezeket Franciaországban kizárólag gyógyszertárban, közvetlen értékesítési rendszerben vagy nagykereskedők közvetítésével forgalmazza.

11 Az 1998. és 1999. évekre vonatkozóan közvetlen értékesítésijárulék-kötelesként csak azt az eredményt jelentette be az ACOSS-nak, amelyet gyógyszertáraknak történt közvetlen értékesítéssel realizált, a nagykereskedők közvetítésével történt eladásokat pedig nem jelentette be.

12 Az ACOSS úgy ítélte meg, hogy ez utóbbi eladásokat is be kell számítani a közvetlen értékesítések járulékköteles összértékébe, és következésképpen ennek megfelelő kijavítást eszközölt.

13 A Boiron tiltakozás mellett kifizette a kifogásolt összeget. Mivel az ACOSS igazgatási tanácsához benyújtott fellebbezésére nem kapott választ, a Boiron a Tribunal des affaires de sécurité sociale de Lyonhoz (lyoni társadalombiztosítási bíróság) fordult a kifizetett összeg visszatérítttetése iránti kérelmével.

14 Keresete alátámasztásául lényegében arra hivatkozik, hogy az EK 87. cikkre tekintettel a közvetlen értékesítési járulék alóli mentesítés a nagykereskedőknek nyújtott jogellenes állami támogatásnak minősül.

15 2000. június 3-án hozott ítéletével a Tribunal des affaires de sécurité sociale de Lyon helyt adott a Boiron keresetének és az ACOSS-t a Boiron által kifizetett összeg visszatérítésére kötelezte.

16 Az ACOSS a cour d'appel de Lyonhoz (lyoni fellebbviteli bíróság) fordult, amely először felfüggesztette az eljárást a Bíróság C-53/00. sz. Ferring-ügyben 2001. november 22-én hozott ítéletének (EBHT 2001., I-9067. o.) meghozataláig, majd 2002. október 29-én hozott ítéletével hatályon kívül helyezte az elsőfokú ítéletet.

17 A Boiron négy jogalapra alapított felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, amelyek közül csak az állami támogatásokra vonatkozó első jogalap képezi az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések tárgyát.

18 A Cour de cassation (semmítőszék) elsőként megállapítja, hogy a Cour d'appel de Lyon a Boiron keresetét a Bíróság a C-390/98. sz. Banks-ügyben 2001. szeptember 20-án hozott ítéletének (EBHT 2001., I-6117. o.) 80. pontja alapján azzal utasította el, hogy a járulékfizetésre kötelezett személyek azért, hogy kivonják magukat a járulékfizetés alól, nem hivatkozhatnak arra, hogy más személyek mentesítése állami támogatásnak minősül. Ezt az ítélkezési gyakorlatot a C-430/99. és C-431/99. sz., Sea-Land Service és Nedlloyd Lijnen egyesített ügyekben 2002. június 13-án hozott ítélet (EBHT 2002., I-5235. o.) 47. pontja is megerősítette.

19 A kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy a Bíróság más ítéleteiben nem utasította el az EK 88. cikk (3) bekezdésében foglalt előzetes bejelentési kötelezettség megsértésével kivetett adó vagy járulék visszatérítésére irányuló kereset elfogadhatóságát.

20 A Cour de cassation úgy ítéli meg, hogy ezek az ítéletek vagy csak hallgatólagosan foglalkoznak ezzel a kérdéssel, sőt akkor, amikor elfogadhatatlansági kifogást terjesztettek elő (lásd a fent hivatkozott Ferring-ügyben hozott ítéletet), vagy olyan támogatási rendszerekre vonatkoznak, amelyeknél a visszatéríttetni kívánt adókat vagy járulékokat kifejezetten a vitatott támogatás finanszírozására vetették ki (a C-261/01. és C-262/02. sz. Van Calster és társai egyesített ügyekben 2003. október 21-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-12 249. o.] és a C-126/01. sz. GEMO-ügyben 2003. november 20-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-13 769. o.]).

21 A kérdést előterjesztő bíróság másodszor arra emlékeztet, hogy a fent hivatkozott Ferring-ügyben hozott ítéletben a Bíróság úgy határozott, hogy a közvetlen értékesítési járulék, mivel kizárólag a gyógyszer-laboratóriumok általi közvetlen

gyógyszereladást terheli, csak annyiban minősül a nagykereskedőknek nyújtott állami támogatásnak, amennyiben az abból szerzett előnyük – hogy nem kötelezettjei az említett járulék fizetésének – meghaladja a nemzeti szabályozásban rájuk nézve megállapított közszolgáltatási kötelezettségek teljesítéséből eredő többletköltségüket.

22 A Cour de cassation előadja, hogy a C-280/00. sz., Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ügyben 2003. július 24-én hozott ítéletében (EBHT 2003., I-7747. o.) a Bíróság kifejtette, hogy annak megállapításakor, hogy egyes közpénzből nyújtott támogatásokat a kedvezményezett vállalkozás által a közszolgáltatási kötelezettség végrehajtásáért nyújtott szolgáltatások ellentételezésének lehet-e tekinteni, a nemzeti bíróságnak a következő feltételek teljesülését kell megvizsgálnia (az ún. Altmark-feltételek):

– először, a kedvezményezett vállalkozást ténylegesen közszolgáltatási kötelezettség teljesítésével bízták meg, és ezeket a kötelezettségeket világosan meghatározták;

– másodszor, az ellentételezés számolásának alapjául szolgáló feltételeket tárgyilagos és átlátható módon, előzetesen megállapították;

– harmadszor, az ellentételezés nem haladja meg a közszolgáltatási kötelezettség végrehajtásához egészben vagy részben szükséges költségeket, figyelemmel az érintett bevételekre és a kötelezettség végrehajtásából folyó méltányos nyereségre;

– negyedszer, ha a közszolgáltatási kötelezettség végrehajtásával megbízott vállalkozás kiválasztása nem közbeszerzési eljárás keretében történik, a

szükséges ellentételezés mértékét azon költségek elemzése alapján állapították meg, amelyek egy átlagos, jól vezetett és megfelelően felszerelt vállalkozásnál a szükséges közszolgáltatási követelmények kielégítésénél – amikor ezeket a kötelezettségeket végrehajtja – felmerülnének, figyelemmel az érintett bevételekre és a kötelezettség végrehajtásából folyó méltányos nyereségre.

23 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság mindenekelőtt azt állapítja meg, hogy az ún. Altmark-feltételek olyan adatokra vonatkoznak, amelyekkel az a gazdasági szereplő, aki a támogatás jogellenességére hivatkozik, és aki nem vesz részt a támogatás vagy mentesítés kedvezményezettje és az állam vagy az állam által a támogatás kezelésére létrehozott vagy kijelölt szerv közötti jogviszonyban, nem rendelkezik szükségszerűen, hacsak nem indít keresetet magával a kedvezményezettel szemben.

24 A Cour de cassation továbbá felidézi, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a közösségi joggal összeegyeztethetetlenek azok a bizonyítási szabályok, amelyek gyakorlatilag lehetetlenné teszik vagy rendkívül megnehezítik a közösségi jog megsértésével kivetett adók visszatérítését (lásd különösen a 199/82. sz. San Giorgio-ügyben 1983. november 9-én hozott ítélet [EBHT 1983., 3595. o.] 14. pontját és a C-343/96. sz. Dilexport-ügyben 1999. február 9-én hozott ítélet [EBHT 1999., I-579. o.] 48. pontját).

25 A kérdést előterjesztő bíróság végül előadja, hogy a bizonyítási teherre vonatkozó nemzeti jogszabályok alapján annak a gazdasági szereplőnek, aki visszatérítésre irányuló kérelme alátámasztásául arra hivatkozik, hogy a szóban forgó intézkedés állami támogatásnak minősül, bizonyítania kell, hogy az ún. Altmark-feltételek nem teljesülnek. Hozzáfűzi, hogy csak akkor nem bizonyítható az intézkedés állami támogatási jellege, ha a gazdasági szereplő nem tudja állítását a szükséges bizonyítékokkal alátámasztani.

26 E körülmények között a Cour de cassation felfüggesztette az eljárást, és a következő kérdéseket terjesztette előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé:

„1) A közösségi jogot úgy kell-e értelmezni, hogy a társadalombiztosítás 1998. évi finanszírozásáról szóló, 1997. december 19-i 97-1164. törvény 12. cikkében foglalthoz hasonló járulék fizetésére kötelezett gyógyszer-laboratórium e járulék visszatérítettése érdekében joggal hivatkozhat arra, hogy a nagykereskedők járulékfizetési kötelezettségének hiánya állami támogatást valósít meg?

2) Igenlő válasz esetén, és ha a visszatérítés iránti kérelem eredményessége kizárólag a kérelmező által előadott tényektől függ, a közösségi jogot úgy kell-e értelmezni, hogy azok a nemzeti jogszabályok, amelyek a visszatérítést annak – a kérelmezőt terhelő – bizonyításától teszik függővé, hogy a kedvezményezettek részére juttatott előny meghaladja a nemzeti szabályozásban rájuk nézve megállapított közszolgáltatási kötelezettségek teljesítéséből eredő többletköltségüket, vagy hogy a Bíróságnak az Altmark-ügyben 2003. július 24-én hozott ítéletében (Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ügy) lefektetett feltételek nem teljesülnek, olyan bizonyítási szabályok, amelyek gyakorlatilag lehetetlenné teszik vagy rendkívül megnehezítik a code de la sécurité sociale 245-6-1. cikkében foglalthoz hasonló kötelező járulék visszatérítését, amit az illetékes hatóság előtt azon okból kértek, hogy a nagykereskedők részére biztosított járulékfizetés alóli mentesség az Európai Közösségek Bizottságának be nem jelentett állami támogatást valósít meg?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

27 A fent hivatkozott Ferring-ügyben hozott ítéletből következik, hogy az EK 87. cikket úgy kell értelmezni, hogy a közvetlen értékesítési járulékhoz hasonló intézkedés,

mivel kizárólag a gyógyszer-laboratóriumok általi közvetlen gyógyszereladást terheli, csak annyiban minősül a nagykereskedőknek nyújtott állami támogatásnak, amennyiben ezek túlkompenzációját jelenti, azaz amennyiben ezeknek a gazdasági szereplőknek abból szerzett előnye, hogy nem kötelezettek járulékfizetésre, meghaladja a nemzeti szabályozásban rájuk nézve megállapított közszolgáltatási kötelezettségek teljesítéséből eredő többletköltségüket.

28 A jelen ügyben a Boiron, a közvetlen értékesítési járulék fizetésére kötelezett gyógyszer-laboratórium arra hivatkozik, hogy a nagykereskedők járulékfizetés alóli mentessége a túlkompenzációjukat eredményezi, és mint ilyen, a javukra nyújtott jogellenes támogatásnak minősül. Ezen az alapon kérte ez a gazdasági szereplő az 1998. és 1999. évre vonatkozó közvetlen értékesítési járulék címén kifizetett összeg visszatérítését.

29 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy jogellenes az EK 87. cikk (1) bekezdése szerinti támogatás, amelyet az EK 88. cikk (3) bekezdéséből eredő kötelezettségek megsértésével hajtanak végre. A nemzeti bíróságoknak kell megóvniuk a jogalanyok jogait azzal szemben, ha a nemzeti hatóságok adott esetben megsértik a támogatás végrehajtásának tilalmát, a nemzeti joguknak megfelelően megállapítva valamennyi jogi következményt mind a szóban forgó támogatási intézkedések végrehajtását tartalmazó jogi aktusok érvényessége, mind a nyújtott pénzügyi támogatások behajtása tekintetében (lásd különösen a C-266/04–C-270/04., C-270/04. és C-321/04–C-325/04. sz. Distribution Casino France és társai egyesített ügyekben 2005. október 27-én hozott ítélet [EBHT 2005., I-9481. o.] 30. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

30 A Bíróság több elé terjesztett ügyben valóban úgy határozott, hogy valamely adó alanyai nem hivatkozhatnak arra, hogy állami támogatásnak minősül az olyan mentesség, amelyben más vállalkozások részesülnek, annak érdekében, hogy kivonják magukat az említett adó megfizetése alól vagy annak visszatérítttetése

érdekében (lásd a fent hivatkozott Banks-ügyben hozott ítélet 80. pontját és a Distribution Casino France és társai ügyben hozott ítélet 42. és 44. pontját, valamint a C-393/04. és C-41/05. sz., Air Liquide egyesített ügyekben 2006. június 15-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-5293. o.] 43. pontját).

31 Az előző pontokban említett ítéleteket eredményező ügyekben szereplő nemzeti intézkedések jellege azonban lényegesen eltér a közvetlen értékesítési járulékétól.

32 Az említett ügyekben ugyanis minden esetben arról van szó, hogy egyes gazdasági szereplők mentességet kapnak valamely általános adó alól, és az ügyben azt állítják, hogy ez a mentesség önmagában támogatási intézkedésnek minősül.

33 Az alapügyben viszont nem ilyen adórendszerről van szó, hanem olyan járulékról, amelynek a kétféle, versenyhelyzetben lévő gazdasági szereplő közül csak az egyik kategóriába tartozóak – a gyógyszer-laboratóriumok – az alanyai.

34 Amikor a járulékfizetők körét ilyen aszimmetrikus módon állapítják meg, az állítólagos támogatás abból ered, hogy mentesül a járulékfizetés alól a gazdasági szereplők azon másik kategóriája, amellyel a járulékfizetésre kötelezett kategória – jelen esetben a nagykereskedőké – közvetlen versenyhelyzetben van.

35 A jelen esetben megállapítható, hogy ez a mentesség szándékos célkitűzés, sőt a közvetlen értékesítési járulék fő célkitűzése.

36 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a fent hivatkozott Ferring-ügyben hozott ítéletben a Bíróság kifejtette, hogy Franciaországban a gyógyszerforgalmazásnak két, egymással közvetlenül versengő módja van: egyrészt a nagykereskedők általi, másrészt a közvetlen értékesítést végző gyógyszer-laboratóriumok általi forgalmazás. A Bíróság ezzel kapcsolatban arra is rámutatott, hogy a közvetlen értékesítési járulék elsősorban arra irányul, hogy kiegyenlítse a gyógyszerforgalmazási csatornák közötti verseny feltételeit, amelyek a francia jogalkotó szerint azért torzultak, mert csak a nagykereskedőket terheli közszolgáltatási kötelezettség. A Bíróság végül hozzáfűzte, hogy miután a 97-1164 törvény bevezette az említett járulékot, nemcsak a közvetlenül megelőző években jegyzett közvetlen értékesítések növekedése állt meg, de meg is fordult a tendencia, ugyanis a nagykereskedők visszakövetelték piaci részesedésüket.

37 Ha bebizonyosodna, hogy a közvetlen értékesítési járulék alóli mentesség a nagykereskedők túlkompenzációját eredményezi, amennyiben ez utóbbiak abból szerzett előnye, hogy nem kötelezettek járulékfizetésre, meghaladja a rájuk nézve megállapított közszolgáltatási kötelezettségek teljesítéséből eredő többletköltségüket, a Boironhoz hasonló gyógyszer-laboratórium járulékfizetési kötelezettsége támogatási intézkedés végrehajtását tartalmazó jogi aktusnak minősülne.

38 Ebben az esetben a nemzeti bíróságnak kellene a nemzeti jognak megfelelően valamennyi jogi következményt megállapítani a jogi aktusok érvényességét illetően, mint ez a jelen ítélet 29. pontjában már említésre került.

39 A jelen ügyben az az intézkedés, amelyről azt állítják, hogy támogatásnak minősül, maga a közvetlen értékesítési járulék, és nem valamely tőle elválasztható mentesség.

40 Ilyen esetben el kell ismerni a Boironhoz hasonló gazdasági szereplő jogát arra, hogy azzal az indokkal, hogy támogatási intézkedésnek minősül, a közvetlen értékesítési járulék jogellenességére hivatkozzon, és annak visszatérítését kérje.

41 Ez máskülönben nem eredményezné azt, hogy a nemzeti bíróság engedélyezné a támogatás kedvezményezettjei számának növelését. Ellenkezőleg, az ilyen visszatérítés, amennyiben jogosnak bizonyulna, különösen alkalmas lenne a támogatásnak minősülő intézkedéssel hátrányosan érintett gazdasági szereplők számának csökkentésére és így az intézkedés versenyellenes hatásainak korlátozására.

42 A kérdést előterjesztő bíróság és a Bíróság elé észrevételt terjesztő résztvevők azt a kérdést tették fel, hogy a visszatéríttetés érdekében a támogatási intézkedésnek vett közvetlen értékesítési járulék jogellenességére való hivatkozás joga összeegyeztethető-e azokkal az elvekkel, amelyeket az adójellegű járulékok terén alkotott ítélkezési gyakorlatában a Bíróság a Van Calster és társai egyesített ügyekben hozott ítélettel bevezetett, és későbbi ítéletekben kidolgozott.

43 Ebből az ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy főszabályként a nemzeti bíróságok feladata a kifejezetten a támogatás finanszírozására kivetett adók vagy járulékok visszatérítését elrendelni, ha a bejelentési kötelezettség megsértésével hajtottak végre olyan támogatási intézkedést, amelynek finanszírozási módja annak szerves részét képezi (a fent hivatkozott Van Calster és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 54. pontja).

44 A Bíróság e tekintetben kifejtette, hogy ahhoz, hogy egy adó egy támogatási intézkedés szerves részének legyen tekinthető, az adó és a támogatás között a vonatkozó nemzeti szabályozás alapján kötelező hozzárendeltségi viszonynak kell fennállnia abban az értelemben, hogy az adó bevételét szükségszerűen a támogatás finanszírozására fordítják (lásd különösen a fent hivatkozott Air Liquide egyesített ügyekben hozott ítélet 46. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

45 A közvetlen értékesítési járulék sajátossága abban áll, hogy ez a járulék és az állított támogatási intézkedés ugyanazon adóintézkedés két elválaszthatatlan részét alkotja. Ilyen esetben még szorosabb kapcsolat van a járulék és a támogatás között, mint a fent hivatkozott Van Calster és társai egyesített ügyekben hozott ítélet alapjául szolgáló adójellegű járulék esetében.

46 Ilyen feltételek mellett, ha a Boironhoz hasonló gazdasági szereplőnek megadják a jogot arra, hogy a közvetlen értékesítési járulék jogellenességére hivatkozhasson az ezen a címen kifizetett összeg visszatérítettése érdekében, úgy ez összeegyeztethető azokkal az elvekkel, amelyeket az adójellegű járulékok terén alkotott ítélkezési gyakorlatában a Bíróság a Van Calster és társai egyesített ügyekben hozott ítélettel bevezetett, és későbbi ítéletekben kidolgozott.

47 Hozzá kell ehhez tenni, hogy az ilyen visszatérítésre mindenesetre csak akkor kerülhet sor, ha bizonyítást nyert, hogy az említett összeg – vagy legalábbis a visszatéríttetni kívánt része – a nagykereskedők túlkompenzációját eredményezi és így ennyiben gazdasági előnyt jelent számukra, és ha egyébként az EK 87. cikk (1) bekezdésében foglalt más feltételek is teljesülnek, amelyek alapján valamely intézkedés állami támogatásnak minősül.

48 Mindezekre tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a közösségi jogot úgy kell értelmezni, hogy a 97-1164. törvény 12. cikkében foglalthoz hasonló járulék fizetésére kötelezett gyógyszer-laboratórium annak érdekében, hogy visszatéríttesse azt a kifizetett összeget, amely a nagykereskedők által jogtalanul szerzett gazdasági előnynek felel meg, joggal hivatkozhat arra, hogy a nagykereskedők járulékfizetési kötelezettségének hiánya állami támogatást valósít meg.

A második kérdésről

49 Az alapügyben egy gyógyszer-laboratórium, amelyet olyan közvetlen értékesítési járulék fizetésére köteleztek, amelyet vitathatatlanul nem jelentettek be az EK 88. cikk (3) bekezdése alapján, ennek a járuléknak a jogellenességére hivatkozik – annak visszatéríttetése érdekében – azzal az indokolással, hogy állami támogatásnak minősül a laboratórium közvetlen versenytársainak, a nagykereskedőknek a mentesítése a járulék alól.

50 Ebben az összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra kér választ, hogy betartják-e a tényleges érvényesülés elvét akkor, ha a bizonyítási teherre vonatkozó nemzeti szabályoknak megfelelően a visszatérítésért folyamodó gazdasági szereplőnek ahhoz, hogy a közvetlen értékesítési járulék címén kifizetett összeget visszakapja, bizonyítania kell, hogy a nagykereskedők járulékfizetés alóli mentessége a túlkompenzációjukat eredményezi, mivel a négy ún. Altmark-feltétel közül legalább egy nem teljesült, és ezért mint ilyen, gazdasági előnynek minősül az EK 87. cikk (1) bekezdése értelmében.

51 Vonatkozó közösségi szabályozás hiányában, mint ahogy az alapügyben is, a hatáskörrel rendelkező bíróságok meghatározása és a közösségi jog közvetlen hatályára alapított jogok védelmét a jogalanyok számára biztosító keresetekre vonatkozó eljárási szabályok kialakítása az egyes tagállamok nemzeti jogrendszerének feladata, e szabályok azonban egyrészt nem lehetnek kedvezőtlenebbek, mint azok, amelyek a hasonló tagállami jogi keresetekre vonatkoznak (egyenértékűség elve), másrészt nem tehetik a gyakorlatban lehetetlenné vagy rendkívül nehézzé a közösségi jogrend által biztosított jogok érvényesítését (tényleges érvényesülés elve) (lásd különösen a C-276/01. sz. Steffensen-ügyben 2003. április 10-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-3735. o.] 60. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

52 A kérdést előterjesztő bíróság e tekintetben egyrészt megjegyzi, hogy bár az alkalmazandó nemzeti jog szerint annak bizonyításánál, hogy a nagykereskedők

túlkompenzációban részesültek, ideértve azt is, hogy a négy ún. Altmark-feltételek közül legalább egy nem teljesült, a bizonyítási terhet főszabályként az a gazdasági szereplő viseli, aki a szóban forgó járulék visszatéríttetése érdekében támogatás fennállására hivatkozik, azonban ez a nemzeti jog széles jogkört biztosít a nemzeti bíróságnak arra vonatkozóan, hogy hivatalból minden jogilag megengedhető bizonyításfelvételt elrendeljen.

53 A kérdést előterjesztő bíróság másrészt előadja, hogy ez a jogkör csak fakultatív jellegű, és csak akkor nem bizonyítható a közvetlen értékesítési járulék állami támogatási jellege, ha a gazdasági szereplő nem tudja állítását a szükséges bizonyítékokkal alátámasztani, mivel az ún. Altmark-feltételek olyan adatokra vonatkoznak, amelyekkel ez a gazdasági szereplő, nem rendelkezik szükségszerűen, hacsak nem indít keresetet magával az állítólagos támogatás kedvezményezettjével szemben.

54 Az Union de recouvrement des cotisations de sécurité sociale et d'allocations familiales (Urssaf) de Lyon rámutatott továbbá arra, hogy a nemzeti bíróságnak lehetősége van többek között arra, hogy felhívja a feleket vagy a jogvitában részt vevő harmadik személyeket valamely irat vagy okirat bemutatására.

55 Ilyen feltételek mellett a tényleges érvényesülés elvének biztosítása érdekében a nemzeti bíróságnak, amennyiben azt állapítja meg, hogy annak bizonyításánál, hogy a nagykereskedők túlkompenzációban részesültek, és ezáltal a közvetlen értékesítési járulék állami támogatási jelleget ölt, a bizonyítási terhet egy olyan gyógyszer-laboratórium viseli, mint a Boiron, és ez a körülmény gyakorlatilag lehetetlenné teheti vagy rendkívül megnehezítheti az ilyen bizonyíték szolgáltatását, különösen mivel olyan adatokra vonatkozik, amelyekkel egy ilyen laboratórium nem rendelkezhet, a nemzeti jog alapján rendelkezésére álló valamennyi eljárásjogi eszközt igénybe kell vennie, köztük a szükséges bizonyításfelvétel elrendelését, ideértve azt is, hogy a feleket vagy a jogvitában részt vevő harmadik személyeket felhívhatja valamely irat vagy okirat bemutatására.

56 Mindezekre tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy nem ellentétes a közösségi joggal annak a nemzeti jogszabálynak az alkalmazása, amely a

97-1164 törvény 12. cikkében foglalthoz hasonló kötelező járulék visszatérítését annak – a kérelmezőt terhelő – bizonyításától teszik függővé, hogy a nagykereskedőknek a járulékmentességből szerzett előnye meghaladja a nemzeti szabályozásban rájuk nézve megállapított közszolgáltatási kötelezettségek teljesítéséből eredő többletköltségüket, és különösen hogy a négy ún. Altmark-feltétel közül legalább egy nem teljesült.

57 Mindazonáltal a tényleges érvényesülés elvének biztosítása érdekében a nemzeti bíróságnak, amennyiben azt állapítja meg, hogy annak bizonyításánál, hogy a nagykereskedők túlkompenzációban részesültek, és ezáltal a közvetlen értékesítési járulék állami támogatási jelleget ölt, a bizonyítási terhet egy olyan gyógyszerlaboratórium viseli, mint a Boiron, és ez a körülmény gyakorlatilag lehetetlenné teheti vagy rendkívül megnehezítheti az ilyen bizonyíték szolgáltatását, különösen mivel olyan adatokra vonatkozik, amelyekkel egy ilyen laboratórium nem rendelkezhet, a nemzeti jog alapján rendelkezésére álló valamennyi eljárásjogi eszközt igénybe kell vennie, köztük a szükséges bizonyításfelvétel elrendelését, ideértve azt is, hogy a feleket vagy a jogvitában részt vevő harmadik személyeket felhívhatja valamely irat vagy dokumentum benyújtására.

A költségekről

58 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

1) A közösségi jogot úgy kell értelmezni, hogy az 1998. évi társadalombiztosítási finanszírozásról szóló, 1997. december 19-i 97-1164 törvény

12. cikkében foglalthoz hasonló járulék fizetésére kötelezett gyógyszer-laboratórium annak érdekében, hogy visszatérítse azt a kifizetett összeget, amely a nagykereskedők által jogtalanul szerzett gazdasági előnynek felel meg, joggal hivatkozhat arra, hogy a nagykereskedők járulékfizetési kötelezettségének hiánya állami támogatást valósít meg.

2) Nem ellentétes a közösségi joggal annak a nemzeti jogszabálynak az alkalmazása, amely az említett 97-1164 törvény 12. cikkében foglalthoz hasonló kötelező járulék visszatérítését annak – a kérelmezőt terhelő – bizonyításától teszik függővé, hogy a nagykereskedőknek a járulékmentességből szerzett előnye meghaladja a nemzeti szabályozásban rájuk nézve megállapított közszolgáltatási kötelezettségek teljesítéséből eredő többletköltségeket, és különösen hogy a C-280/00. sz., Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ügyben 2003. július 24-én hozott ítéletben meghatározott feltételek közül legalább egy nem teljesült.

3) Mindazonáltal a tényleges érvényesülés elvének biztosítása érdekében a nemzeti bíróságnak, amennyiben azt állapítja meg, hogy annak bizonyításánál, hogy a nagykereskedők túlkompenzációban részesültek, és ezáltal a közvetlen értékesítési járulék állami támogatási jelleget ölt, a bizonyítási terhet egy olyan gyógyszer-laboratórium viseli, mint a Boiron, és ez a körülmény gyakorlatilag lehetetlenné teheti vagy rendkívül megnehezítheti az ilyen bizonyíték szolgáltatását, különösen mivel olyan adatokra vonatkozik, amelyekkel egy ilyen laboratórium nem rendelkezhet, a nemzeti jog alapján rendelkezésére álló valamennyi eljárásjogi eszközt igénybe kell vennie, köztük a szükséges bizonyításfelvétel elrendelését, ideértve azt is, hogy a feleket vagy a jogvitában részt vevő harmadik személyeket felhívhatja valamely irat vagy dokumentum benyújtására.

Aláírások